

Handläggare
Anna Forsström
Telefon: 08/508 25 085
Maj-Stina Samuelsson
Telefon: 08/508 25 623

Till
Socialnämnden

Kvalitetsgranskning av missbruksvård för vuxna vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Gillis Hammar
Förvaltningsdirektör

Veronica Wolgast Karlberg
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänstinspektörernas uppgift är att granska kvaliteten och rättssäkerheten i individ- och familjeomsorgens verksamheter ur ett brukarperspektiv. Hösten 2014 påbörjades granskning av myndighetsutövningen inom stadsdelsförvaltningarnas missbruksvård för vuxna. I bilagd rapport redovisas resultatet från kvalitetsgranskning av missbruksvård för vuxna vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning.

Bakgrund

Stockholm stads socialtjänstinspektörer har till uppgift att granska stadens verksamheter inom individ- och familjeomsorgen med avseende på kvalitet och rättssäkerhet för den enskilde. Socialtjänstinspektörernas verksamhetsinriktning och mål är att ”stadens insatser inom individ och familjeomsorgen ska vara av god och jämn kvalitet, den enskilde ska få likvärdig bedömning oavsett var i staden ärendet behandlas”.

Denna rapport beskriver granskningen av myndighetsutövning vad gäller missbruksvård för vuxna vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning. Granskningen har genomförts från juni till september 2015. Granskningsarbetet har planerats och resultat stämts av utifrån en granskningsmodell¹. Modellen bygger på lagstiftningens bestämmelser om god kvalitet.

Granskningsarbetet inleddes med informationsmöten med ledning och personalgrupp. Information samlades in om stadsdelsförvaltningens organisation och verksamhet. Därefter genomfördes granskning av förhandsbedömningen av ett slumpmässigt urval av anmälningar och ansökningar som ledde till ställningstagandet/ beslutet att inte inleda utredning. Granskning genomfördes också av ett antal utredningar som avslutats. Deltagande i ärendediskussioner ingick också i granskningen. Socialsekreterare fick besvara en enkät och deltog i en fokusgrupp. Möte hölls med ledningen om verksamhetens kvalitetsarbete. Det insamlade materialet har sammanställts, analyserats och återkopplats till verksamheten.

Ärendet

Granskning av missbruksvård för vuxna vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har ca 45 300 invånare.

Mottagningsgruppen tar emot och hanterar anmälningar och ansökningar som rör missbruk, socialpsykiatri samt ekonomiskt bistånd. Mottagningsgruppen består av tre socialsekreterare, enhetschef och gruppledare.

Utredningsgruppen för vuxna består av fem och en halv socialsekreterare, enhetschef och biträdande enhetschef. Enheten ansvarar för utredning, bedömning, beslut och uppföljning av insatser för vuxna personer från 20 år med missbruksproblem och/eller psykiska funktionsnedsättningar. Inom målgruppen rymms

¹ Socialtjänstinspektörernas årsrapport 2010. Granskningsmodell

också personer med hemlöshetsproblematik samt handläggning av stöd/skydd utifrån våld i nära relationer. Inom enheten finns även verksamhet som rör Personligt ombud² i Söderort.

Varje heltidsanställd utredande socialsekreterare ansvarar för cirka 25 ärenden, vilket inkluderar utrednings-, insats- och uppföljningsärenden.

Socialtjänstinspektörernas sammanfattande synpunkter

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har ett övergripande ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet enligt Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter SOSFS 2011:9.

Av enkätsvaren framkommer att det hos socialsekreterarna vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning finns god erfarenhet och kunskap om missbruksvård. De flesta har också tidigare erfarenhet av annat socialt arbete vilket visar på en god sammantagen kompetens i gruppen.

Handläggningen av förhandsbedömningar vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning var överlag väl utförd. Den mall som användes vid enheten säkerställde en god handläggning. Tidsomfattningen var tämligen kort och man hade i merparten av ärendena kontakter endast med den saken gällde. Dokumentationen gav som regel en tydlig och strukturerad bild av hur handläggningen gått till och vad som lett fram till beslut att inte inleda utredning.

Socialtjänstinspektörerna ansåg vidare att besluten i huvudsak var relevanta utifrån den information som framkom i anmälan.

LOB-anmälningarna (Lagen om Omhändertagande av Berusade personer) som gällde unga vuxna under 26 år handlades i enlighet med riktlinjer och föreskrifter. Vad gäller LOB-anmälningar på vuxna över 26 år lämnades dessa utan åtgärd, utöver registrering i verksamhetssystemet. LOB-anmälningar där det finns barn lämnades till barn- och ungdomsenheten vilket innebär att anmälan som rör den vuxnes behov inte bedömdes.

Socialtjänstinspektörernas bedömning är att LOB-hanteringen gällande vuxna med och utan barn behöver ses över, då dessa anmälningar inte handlades i enlighet med socialtjänstens uppdrag.

Vid Skarpnäcks utredningsgrupp fanns utredningar enligt 11 kap. 1 § SoL eller 7 § LVM i 23 av 30 akter. I sju akter fanns endast beslut om insats, som regel med en kortfattad sammanfattning om klientens situation. Här behöver ett utvecklingsarbete ske för att

säkerställa att klientens behov bedöms utifrån ett sammantaget och allsidigt underlag istället för att endast ta ställning till en specifik insats.

ASI-intervju³ bör ligga till grund för alla utredningar inom missbruksvården, eftersom den ger möjlighet till en djupare och större delaktighet för den enskilde. Bedömningen är att utredningsgruppen vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning arbetar väl med ASI i sitt utredningsarbete då merparten av akterna innehöll en ASI grundutredning.

I 90 % av de granskade akterna fanns förslag till insats, vilket talar för en hög tillgänglighet hos de sociala tjänsterna vid Skarpnäcks missbruksvård.

I sex av de granskade utredningarna fanns en analyserande del med hänvisning till aktuell forskning. Analysen, det vill säga bearbetningen av det insamlade materialet, är den mest kvalificerade delen av utredningsarbetet och utgör kärnan i det sociala arbetet. Detta påvisar att enheten kommit långt i sitt utredningsarbete och arbetar mot en evidensbaserad praktik.

I en stor del av det granskade materialet framkom inte om det fanns barn eller ej. I de fall där det var dokumenterat att barn fanns saknades analys utifrån barnperspektivet och det framgick inte om detta föranlett kontakt med barn- och ungdomshandläggare. Ledningen och socialsekreterarna beskrev att barnperspektiv finns i verksamheten men detta framträder inte i dokumentationen. Socialtjänstinspektörernas bedömning är att barnperspektivet är ett utvecklingsområde i både mottagningsenhetens och utredningsenhetens handläggning.

Socialsekreterarna lyfter i fokusgruppen en rad svårigheter med att nå ett kvalitetssäkrat arbete med hänsyn till arbetssituationen. Det framkommer en oro över att brist på tid och resurser medger ett begränsat utrymme för kunskapsbaserade metoder och insatser. Socialsekreterarna framför samtidigt i fokusgruppen att arbete utifrån EBP (evidensbaserad praktik) ger en ökad arbetsglädje och en högre professionalitet.

Ledningen framför en tydlig ambition om en sammanhållen socialtjänst där olika enheter samverkar utifrån brukarnas behov, där ingen ska ”falla mellan stolarna”. Socialsekreterarna uttrycker

likaså både i enkätsvar och fokusgrupp en oro över att samverkan mellan olika enheter inte fungerar. Avdelningen har nyligen upprättat en samverkansöverenskommelse och utveckling av andra samverkansforum pågår. Detta är ett synnerligen viktigt utvecklingsområde och det behöver finnas nedskrivna och förankrade rutiner på enheterna.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor och har behandlats på Socialförvaltningens förvaltningsgrupp 2015-10-14.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Granskningsresultatet har återkopplats till ledningen för Skarpnäcks vuxenenhet. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner socialtjänstinspektörernas rapport om granskning av myndighetsutövningen inom missbruksvård för vuxna vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning samt att rapporten överlämnas till stadsdelsnämnden.

Bilaga

1. Kvalitetsgranskning av missbruksvård för vuxna vid Skarpnäcks stadsdelsförvaltning.